

ΚΟΙΝΤΟΥ ΟΡΑΤΙΟΥ ΦΛΑΚΚΟΥ

Σ Δ Τ Ι Ρ Δ Ι

(Βιβλίον Ι, 1)

Γιατί, Μαικήνα, ὁ ἄνθρωπος ἀπ' ὅ,τι τοῦ ἔχει δώσει
 ὁ Λογισμὸς ἢ τοῦρριξεν ἢ Τύχη ἔτσι στραβά
 ποτέσ δὲ λέει «εὐχαιριστῶ», τοὺς ἄλλους εὐτυχίζει;
 «Εὐτυχισμένοι ἔμποροι!» ὁ στρατιώτης λέει
 μὲ τσακισμένα γόνατα, βαρὺς κ' ἀπὸ τὰ χρόνια.
 Κι' ὁ ἔμπορος, σὰν τὸ κτυπήν ἢ ὄστρια τὸ καράβι:
 «Στρατιωτικό; Καλύτερα! γιατί, κ' ἂν μπῆς στὴ μάχη,
 μὲ μιᾶς γοργῆ θανάθ θά 'ρθῆ ἢ λαμπερῆ μιὰ δόξα».

Και τὸν ἀγρότη ἔτσι φθονεῖ ἀκόμη ὁ δικηγόρος,
 μέσ' στὴν αὐγὴ σὰν τοῦ κτυπήν τὴν πόρτα του ὁ πελάτης.
 Κι' αὐτός, ξεσηκωμένος πιά στὴν πόλη ἀπ' τὸ χωράφι
 χωρὶς νὰ δικαστῆ, φωνάζει: «Μόνοι εὐτυχεῖς
 εἶν' ὅσοι ζοῦν στὴν πόλη». Τόσο τὰ τέτοια εἶναι πολλὰ,
 ποὺ τὸ λογα τὸ Φάβιο μοποροῦν νὰ τὸν κουράσουν.
 Καὶ γιὰ νὰ μὴ πολυλογῶ, ἄκουσε ποῦ τραῶ:
 Κάποιος θεὸς ἂν ἔλεγε: «Νά! ἐγὼ τώρα κάνω
 τὸ θέλετε: θὲ νᾶσαι σὺ ἔμπορος, ὁ στρατιώτης,
 σὺ, ὁ δικηγόρος, χωρικός· ἐδῶ σεῖς, σεῖς ἐδῶθε'
 ἀλλάξετε τίς θέσεις σας καὶ χωρισθῆτε. Ἐμπρός!
 τί στέκεσθε;», δὲν θάθελαν. Καὶ ὅμως ἐπιτρέπεται
 εὐτυχισμένοι νάβαι. Ὁ Δίας φταίει ἂν καὶ τίς δύο,
 ὡς τοὺς ταιριάζει, παρειᾶς φουσκώση θυμωμένος
 καὶ πῆ πῶς πιά δὲ θά φανῆ τόσο εἰκόλος σὲ κείνους
 νὰ δίνη ἀπτι στίς προσευχές; Καὶ γιὰ νὰ μὴ γελῶ,
 διηγώντας τα νὰ κάνουμε ἄστεια τάχα καὶ καλὰ.....
 Μὰ τί ἐμποδίζει γελαστός νὰ λήσ τὴν ἀλήθεια;
 "Ὅπως συχνὰ καὶ στὰ παιδιά κουφέττα οἱ καλοὶ τοὺς
 δασκάλοι τοὺς χαρίζουνε νὰ μάθουν τὸ Ἄλφα - Βῆτα.....
 Ἄλλὰ ἄς τάφησουμεν αὐτὰ κ' ἄς ποῦμε σοβαρά:
 Κεῖός ποῦ μ' ἄλετρι σιβαρὸ τὴ χέρσα τὴ γῆ στρέφει,
 ὁ στρατιώτης, ὁ κάπελας ὁ ἄπιστος κ' οἱ ναῦτες,
 ποὺ ὅλες τίς θάλασσες περνοῦν μὲ τόλμη, γι' αὐτὸ, λένε,
 μοχτοῦν: στὰ γερατειὰ νὰ βροῦν τὸ ἥσυχο λιμάνι,
 ἀφοῦ μαζώξουνε τὸ διὸς μπόλικο. Ὡς τὸ μικροῦλι
 μερμήγκι — νά! παράδειγμα! — ποὺ μὲ μεγάλο κόπο
 παίρνει ὀτιδήποτε μπορεῖ καὶ στὸ σωρὸ προσθέτει,
 ποὺ τὸν στοιβάξει ξέροντας καὶ βλέποντας τὸ μέλλον.
 Αὐτό, σὰν ὁ Ὠρίωνας στὸ γύρισμα τοῦ χρόνου
 στέλνῃ βροχῆς — κατακλισμούς, δὲ σέφνει τὸ ποδάρι,
 μόν' τρώει ὅσα μάζεψε μὲ φρόνηση. Μὰ ἐσένα
 οὔτε ἡ κάψα ἢ τρομερῆ ἀπ' τὰ κέρδη σὲ μακραίνει
 οὔτε τὸ σίδηρο, ἢ φωτιά, ἢ θάλασσα, ὁ χειμῶνας.
 "Ὅλα τολμᾶς, πὸ πλούσιος ἄλλος νὰ μὴ βρεθῆ.
 Τί σ' ὠφελει, ἂν ἀμέτρητο ἀσήμι ἢ καὶ χρυσάφι
 σκάψης κλεφτάτα καὶ δειλὰ μέσα στὴ γῆ τὸ θάψης;
 «Καὶ λίγο - λίγο ἂν τοῦ τσιμπᾶς, δὲ μένει πιά δεκάρα».
 — Μὰ τί ὁμορφιά 'χει ἕνας σωρός, καὶ λίγο ἂν δὲν τοῦ παίρνης;
 — Χιλιάδες μόδια ἄς ἔκαμε τάλωνι σου ἑκατό
 δὲ θά χωρέση πὸ πολλὰ ἢ κοιλιὰ σου ἀπ' τὴ δική μου.
 Οὔτε ἂν στὸν ὄμο βάσταγες πὸ βαριά ψών' ἀπ' ὄλους,
 θά φάγης περισσότερα ἀπ' ὄσους δὲ βαστοῦν.
 Ἡ πέξ μου: τί θά κέρδιζε ὄποιος ζῆ «φυσικά»,
 ἂν χίλια πλῆθρα ἀντι ἑκατὸ χωράφι κ' ἂν ὀργώση;
 — Μὰ εἶναι γλυκὸ ἀπὸ σωρὸ μεγάλο νὰ τσιμπᾶς.
 — Ἄς ἔχω ἐγὼ μόν' τόσο δὰ κ' ἀπὸ μικρὸ νὰ παίρνω.
 Ὁ* ἀξίζουν οἱ ἀποθήκες σου πότερ' ἀπ' τὸ σωρὸ μου;

Τὸ ἴδιο, ἂν χρειάζοσυνα νερὸ ὡς μὴν ὕδρια
 ἢ κιάθο κι' ἂν ἔλεγες: «Παρά ἀπὸ τηγῆ τέτοια
 ἀπὸ μεγάλο ποταμὸ ἐγὼ θὰ προτιμοῦσα
 τόσο νὰ παίρνω». Θὰ συμβῆ δίκαια, ἂν θέλῃς ἔτσι
 νὰ παίρνῃς ἀπ' τὸ ξέχειλο ποτάμι, νὰ σὲ ἀρπάξῃ
 ὄρητικὸς ὁ Ἄουφιδος καὶ σένα μὲ τὴν ὄχθη.
 Μὰ ὅποιος τόσο δά ποθεῖ, ὅσο χρειάζεται, οὔτε
 θολὸ τὸ πίνει οὔτε ζωὴ στὰ κύματα θὰ χάσῃ.
 Ἄλλὰ πολλοὶ ἀπ' τὸν ψεύτικο τὸν πόθο πλανεμένοι
 «Στοίβαζε», λέν, «ὄσα λεπτὰ ἔχεις, τόσο σ' ἐκτιμοῦνε».
 Τὶ νὰ τοὺς κάνῃς αὐτουνοῦς; Ἄσ' τοὺς στῆ δυστυχία,
 ἀφοῦ τὸ θέλουν. Ἔτσι, ὡς λέν, κάποιος μέσ' στὴν Ἀθήνα,
 ἀνόητος καὶ πλούσιος, τοῦ λαοῦ τὴν καταφρόνια
 περιφρονοῦσε κι' ἔλεγε: «Ἄς μὲ σφυρίξῃ ὁ κόσμος,
 μὰ μόνος μου χειροκροτῶ στὸ σπῆτι, σὺν κοιτάζω
 τὰσήμω μέσ' στὴν κάσα μου». Ὁ Τάνταλος διψώντας
 σκύβει συχνὰ νὰ πῆ νερὸ· μὰ ποῦ νερὸ, ἀφοῦ φεύγει;
 Γιατὶ γελάς; Γιατὶ σένανε — ἂν τῶνομα τάλλαξῃς —
 ὁ λόγος λέγεται. Σωροὺς ἐμάζεψες ὀλοῦθε
 καὶ χάσκοντας ἀπάνω τοὺς κοιμᾶσαι, ὡς νάταν «τάγια»
 ἢ πλάκες ζωγραφικῆς. Ἔτσι σὲ σφίγγει ἡ ἀνάγκη.
 Δὲν ξέρεις χρῆμα τι εἶναι καὶ ποῖαν ὠφέλεια δίνει;
 γιὰ ν' ἀγοράζουμε ψωμί, χόρτα, κρασιοῦ κανάτα
 καὶ ὄσ', ἂν τὸν λείψουν, θλίβεται πολὺ ἡ ψυχὴ τάνθρώπου.
 Μήπως ἀπὸ τὸ φόβο σου σκασιμένος, νύχτα μέρα
 νὰ ξαγρυπνᾷς καὶ τοὺς κακοὺς τοὺς κλέφτες νὰ φοβάσαι,
 στίς πυρκαϊῆς μὴ φεύγοντας οἱ δοῦλοι σὲ ρηθᾶξουν,
 αὐτὸ σ' ἀρέσει; Ἐγὼ ποτὲ τέτοια καλὰ ἄς μὴν ἔχω.

— Ἄν κτυπημένο τὸ κορμὶ ἀπὸ κρῖνο ἀρρωστήσῃ
 ἢ κάποιαν ἄλλη ἀφορμὴ στὴν κλίνη σὲ καρφώσῃ,
 ἔχεις νὰ σοῦ παρασταθοῦν, νὰ σὲ ζεστάνουν· κι' ἔχεις
 γιὰ νὰ φωνάξουν τὸ γιατρό, ποῦ θεὸ νὰ σὲ γιατρέψῃ·
 καὶ θὰ χαροῦν τὰ τέκνα σου κι' ὄλοι οἱ ἀγαπητοὶ σου».

— Οὔτε ἡ γυναῖκα σου γερὸ οὔτε κι' ὁ γιὸς σὲ θέλει·
 ὄλοι οἱ γειτόνοι σὲ μισοῦν, γνωστοί, ἀγόρια, κόρες.
 Ἄφοῦ ἀπ' ὅλα πρῶτα ἐσοῦ, πρῶτα, ἐκτιμᾷς τὸ χρῆμα,
 παραξενεύεσαι, ἂν κανεὶς δὲ σοῦχει πιά ἀγάπη,
 ποῦ δὲν σοῦ ἀξίζει; Τῆ στοργῆ ἂν θέλῃς νὰ κρατήσῃς
 καὶ νὰ φυλάξῃς συγγενῶν, ποῦ ἀκοπα δίν' ἡ φύση,
 κακόμοιρε, ματαιοπονεῖς. Ὅπως σὲ κοῦρσες κάποιος
 ἀλόγων, γιὰ ν' ἀγωνιστῆ, φέρνει γαϊδουράκι.
 Πάψε πιά κι' ἄλλα νὰ ποθῆς, ἀφοῦ ἔχεις πλουτήσῃ
 καὶ φτώχεια δὲ φοβάσαι πιά· ὅ,τι ποθοῦσες τῆχεις.
 Πάψε πιά κι' ἄλλο νὰ μοχτᾷς· μὴ κάμνης ὅπως κάποιος
 Οὐμμίδιος. Μικρὴ εἶναι ἡ ἱστορία: Ἦταν
 ὑπέροπλος, μὰ βρωμερὸς· ποτέσ του δὲ ντυνόταν
 ἀπὸ ὑπερέτες πὸ καλὰ· κι' ὡς τὴν στερνὴ του ὄρα
 φοβόταν μήπως τσακιστῆ ἀπὸ τὴν φτώχεια. Κι' ὁμως
 ἡ ὑπερέτρια αὐτόν, σὺν ἄλλῃ Κλυταιμνήστρα
 ἀτρόμητη, τὸν χάρισε σὲ δυὸ μὲ τὸ πελέκι.

— «Μὰ τί λοιπὸν θές νὰ μοῦ πῆς; Μαίνῃς νὰ ζῶ; ἢ ἔτσι
 σὺν Νομεντᾶνος;» — Μὰ ζητεῖς ἀντίθετα δυὸ πράματα
 ρωτώντας νὰ συνδέσῃς; Μὴν εἰσοὶ σφιχτοχέρης·
 δὲ λέω νὰ γενῆς μορζᾶς ἢ κουφιοκεφαλᾶκης.
 Κάτι διαφέρει ὁ πενθερὸς τοῦ Οὐξέλλιου ἀπ' τὸν Τάναη.
 Ἐπάρχει μέτρο καὶ παντοῦ εἶναι θαλμένα ὄρια,
 ποῦ ἐδῶθε ἢ ἐκεῖθε νὰ σταθῆ ἀδύνατο τὸ ὄρθό.
 Ἐκεῖ ὄθε ἀρχισα γυνῶ: Κανένας σφιχτοχέρης
 ποτὲ δὲ λέει «εὐχαριστῶ» παρὰ ἄλλους εὐτυχίζει.
 Κι' ἡ ξένη αἰγὰ, ἂν τὸ βυζὶ πὸ μεστωμένο τῶχη,
 λῶνει· στὸ πλῆθος τῶν φτωχῶν δὲ θέλει νὰ λογιέται
 τῶν πότερων, παρὰ μοχτάει ὄλους νὰ ξεπεράσῃ.
 Ἔτσι κι' ὅποιος βιάζεται ἐμπρός του ἴ' ἀντικρύσῃ

πὸ πλούσιο· ὡς νὰ σέρνανε τάρματα γρήγορ' ἄτια
 σὲ ἵππόδρομο, ὁ ἥνιοχος τηράει τὰ νικηφόρα,
 πόνια μπροστά, κι' ἀναμελάει ὅσα ἔχει ξεπεράσει.
 Σπάνια γι' αὐτὸ μπορείς νὰ βρῆς ἄνθρωπο, πὺν νὰ λέη
 εὐτυχημένος ἔζησε καὶ γέρος πὰ ν' ἀφήνη
 καὶ τῆ ζωῆ χαρούμενος, χορτάτος μουσαφίρης.
 Ἄρκει. Κι' οὔτε μὰ λέξη πιά, μήπως μὲ πάρης δι
 τὰ ρήμαξα ὅσα ἔγραψε ὁ Κριστίνος ὁ τσιμπλιάρης.

Μετάφραση ΝΙΚ. ΞΙΟΥΤΑ

Η ΒΡΟΧΗ

Nor rain, wind, thunder, fire, are my daughters...

Shakespeare, King Lear, IIIii 15..

Νὰ κλαίη ἡ βροχὴ τὴν ἄκουσα. Ἐκλαιγε
 γιὰ τὸν πατέρα της πὺν ἔχει πεθάνει
 γιὰ τὰ ἀδερφάκια της πὺν εἶν' ὄρφανὰ
 γιὰ τὰ παιδάκια της πὺν εἶναι φευγᾶτα.
 Μὲ δίχτυ ἂν σκλαβώνουνε τὰ ψάρια,
 (κι' ἐσὲ βροχὴ οἱ ἀνέμοι μὲ τὰ χᾶδια τους),
 καὶ τὰ ζαρκᾶδια μὲ παγίδες καὶ μὲ δόκανα
 εἶναι τυράννισσα τρανότερη γιὰ μᾶς· ἡ Μοῖρα.
 Ἡ Μοῖρα! Βροχὴ μὴν ἄκουσες γι' αὐτήνε;
 Μποροῦμε νὰ ὀρθώσουμε παραπετάσματα γιὰ τοὺς ἀνέμους,
 γιὰ σέ, βροχὴ, παντζούρια, — ἄς εἶναι! ἄς εἶναι! —,
 μποροῦμε ν' ἀποτρέψουμε τὴν τρικυμιά,
 νὰ κάνουμε τὴν τρικυμιά νὰ σταματήση,
 μποροῦμε καὶ τὸ θάνατο νὰ θανατώσουμε,
 μὰ δὲν μποροῦμε νὰ σαλέψουμε τὴ Μοῖρα,
 οὔτε ὁ θεὸς πὺν στέκει πάνω ἅπ' ὅλα.
 Κι' εἴμαστ' ἔμεῖς γιὰ κλάμματα καὶ θρήνους.
 Γι' αὐτὸ νὰ κλαίης βροχὴ, νὰ κλαίης βροχούλα;
 Ἡ μὴ τὰ δάκρυά σου αὐτὰ χαρᾶς σκιρτήματα εἶναι;
 Ἡ μὴ κι' ἔμεῖς χαιρόμαστε καὶ δὲν τὸ ξαίρουμε
 τώρα πὺν κλαίει ἡ ψυχὴ μας σὰν ἐσὲ, βροχούλα;

Νοέμβριος, 1961.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΙΑΚΩΒΟΥ

